

Kevadel esitatakse kodudes endale suveküsimusi: kuidas me puhkame, kus peaksid meie lapsed suve veefta? Ametiühingukomiteedele tuleb pioneerilaagrituusikute avaldusi. Küllalt kaua laagrisuvedes elanud, soovin aga, et igas kodus enne hästi järele mõeldaks, arvestataks tingimata laste endi tahtmisi ja vajadusi.

Laagris elame kindlate reeglite, täpse päevarežiimi järgi. Ohke rühma kuulub 40 last ja neile on ette nähtud ainult 2 kasvatajat. Oks neist tavaliselt kogemustega pedagoog, kes «puhkab» siin oma 48 puhkuspäevast 26, ja teiseks kasvatajaks tulevane õpetaja, sooritamas oma pioneerilaagripraktikat. Lapsed, kõik nelikümmend, on igaüks oma iseloomu ja harjumustega. Tundub, et aasta-aastalt rahutumad, nõudlikumad, pidurdamatumad, samas lõbusad, kenad ja targad, eriti oma õigustes.

Vanemad peaksid tõsiselt kaaluma, kas taotleda laagripuhkust lapsele, kellel on maal vaikselt metsaäärses kohas vanaema-vanaisa või mõni tädi. Pärast rahutut, väsitavat kooliaastat ei ole laager mitte igale lapsele kõige õigem puhkamiskoht. Eriti rahutu tundub olevat esimene, juunikuine vahetus — otse koolipin-

LUGEJAGA VESTLEB

Ene Paru

LAAGRIOLEM

külasti kõigile lastele. Pole kurvema! pilti kui õnnelike hulgas üks pisarais nägu: olen üksil Meil puhkavate Muraste lastekodu lastele teeme sel päeval huvitava matka, jagame maiustusi nendele, kellele oodatuid ei tulnud.

On vanemaid, kes soovivad silmaterakesele suure kostikoti koos manitsusega — vaata et kõik ise ära sööd (näiteks kilo maasikaid!). Samas teine ema ütleb: «Paku ikka tervele toale!» Tõsi, meie arstidel on pärast seda rõõmupäeva sagimist ja kokkadel ahastamist, mis teha toiduga. Kurb on aga näha pärast külastuspäeva metsa all pudeleid, milles pole olnud mitte limonaad. Kui piinlik on lastel teiste ees, et just tema küllalised ei suutnud loobuda kangemast kraamist!

Vanematepäeva õhtul on eriti noorte kasvatajate ümber pihtijaid palju: kui vahvad olid selle või teise lapse vanemad, mis huvitava! räägiti, jne., vaasid-purgid kasvatajate tubades lilli täis. Päeva lõpetuseks oleme soovitanud rühmaõhtut, et ei jääks kappidesse rikkema küllalasti, ei lapsed saaksid üksteise kostimisest rõõmu.

Alati tekib probleeme laste enneaegne äraviimine. Halvim, kui kohe esimestel päevadel — minu lapsele siin ei meeldi ja kõiki Tuusik, mida pole ühelgi ametiühingul kuigi vabalt jagada, on muidugi raisatud. Ja laps on oma tahtmise saanud. Aga kas nii on võimalik kogu elu? Lähed noormees aastate pärast armeesse. Kas on algul kõik meeldiv ja kerge? Paljusid vanemaid oleme suutnud ümber veenda ja vahetuse lõpul tänusõnugi kuulnud.

Aegsasti muretsetakse ning pannakse lastele valmis asjad, mis laagrisse kaasa võtta. Igale tuusikule on vajamineva nimekirj trükitud ja sellest piisab. Kui on erakordselt jahe suvekuu, tuleb muidugi lisada mõni soe sviiter. Kindlasti peaks igal lapsel selge olema, mis tal kaasas on, lisaks nimekirja märkmiku vahel. Igal juhul vastutagu laps ise oma asjade eest. Kord tegi üks isa asjaliku avalduse, et tema pojal on kadunud joppi, 2 paar spordipükse, 3 särgikut, 2 taskurätti ja 2 pastapliiatsit. Riidekraam vedeles koos teiste unustatud asjadega basseini riietusruumis, aga pastapliiatsid on tänaseni leidmata. Päril kindlasti ei tohi väga hinnalisi asju kaasa anda! Kasvataja on tõepoolest palju rohkem mujale vaja kui otsima mõnd kallist importeset. Oksjagu öelad oleme küll, ka ülearuse kosmeetika vastu. Eriti kui lapsi võtab vastu terava pilguga laagriarst Taimi Kaasik. Siis ei jää näiteks ühelegi küünekelele küüne-lakk, olgu see kui kaunis tahes. Igal ajal ikkagi oma aeg!

Laagriföö on keeruline ja vastutustukas. Küllalt raske on leida inimesi, kes seda teha tahaksid. Loodame, et uus koolireform, muutes klassid väiksemaks, õpetajate palgad suuremaks, toob samad muutused pioneerilaagrisse, kus tööd takistavad samad probleemid. Reform rõhutab vanemate vastutust, see ei vähene ka suvevaheajal.

... Kui lõpeb vahetus, kui viimast korda aeglaselt langeb laagrilipp, kui viimast korda käest kinni hoides sammub minu järele armsaks saanud lastepere mööda lipuväljakut, mööda uuest helesuunas: sööklasi, kus akendel lehvitasid kõõgitudid, siis on nukk: need lapsed lähevad. Ja jääb tunne, et kõik nad, nende vanemad, kasvatajad — kõik olid head.

LASTESUVEST

gis: jälle suurde kollektiivi. On muidugi õnn, kui kasvataja (aga ka temal on seljataga üheksa kuud koolipinget, lisatunde, järeleaitamisi) on võimekas, lapsi hoidev. Ja kui noorem kasvataja, nn. rühmajuhit oma ülesandeid tõesti hingega võtab. Esimesel pedagoogilisel nõupidamisel oleme alati noorte kasvatajatele rääkinud, et lapsed on tulnud meile puhkama, sageli esimest korda ema juurest eemale ja me peame püüdma teha kõik, et nad end võimalikult pea kodusele tunneksid. Enamik kasvatajaid saab juba esimestel päevadel korra majja, neid hakatakse hoidma ja usaldama. Meenutan näiteks Margarita Eha Tartust, Ene Mondseini ja Malle Henningu: Võrust ja teisi. Vaikselt, nõudlikult juhendades, autoriteetselt korraldades on nad saanud rühma peagi üht sammu astuma. Muidugi, paljudele vanematele ei meeldi, et lapsed suvelaagris rivvi pannakse. Aga kuidas teisiti hoida korda 40 lapsega rühmades? Proovigel Rittapanduna läheb iga rühm üldrivistustele, sööma, ujuma, võistlustele, matkale. Et keegi kaotisi, omapead ei jääks, pahanud: ei teeks (mis ütleb lapsevanem siiski?), peab ju pere loendatav olema. Lastele endile meeldib rivas käia, eriti veel reipa marsilaulu saatel. Korralagedus häirib neid endid kõige rohkem. Tulge vaadake, kui vapralt väljuvad matkarühmad, kui meelsasti rivistutakse hommikul lipuheitamisele või õhtul lipulangetamisele fanfaarihelide saatel.

Lapsed jagame. saabumisel rühmadesse vanuse järgi, aga kindlasti paneme kokku õed-vennad, sõdamesõbrannad, alles laagrisse sõidul sõpradeks saanud. On aga palutud just eri rühmadesse paigutada kodus näaklevaid vennakeid... Hiljem on kena vaadata, kuidas teineteisi taga otsitakse, kuidas tahetakse uudiseid jagada. Küllalt

on tulnud lapsi ümber paigutada ka järgnevatel päevadel, ei kõigil hea saaks. Kurvem on nende laste paigutamisega, kes ei saabu koos teistega, vaid hilinevad. Mõne päeva pärast on nad rühmale juba «uued», just nagu võõrad.

Vastuvõtt laagrisse ei ole meile muretu. Kuigi lapsed tulevad koolis, kodust, kaasas otse eelneva läbivaatuse põhjal arstiföönd. Tundub uskumatu, kui tihti leiame üllatusi laste juustest: 20—25 juhumi vahetuses (meil Valgemesas on vahetuses umbes 400 last). Oleme sunnitud need lapsed koju puhastusse saatma. Aga kuhu saata kaugemad, bussidega kohale toodud? Algab meie kolmeliikmelise meditsiinipersonali töö isolaatorites. Ja omefi on arstiföönditel kõigil märkus: pedikuloosivaba! Vabariigi peapediaatri korraldusega ei tohi saata pioneerilaagrisse krooniliste haigustega, ka mitte alaarenenud lapsi. See on laste endi huvides — mõnigi haiglaslik omadus äratav teistes julma pilkehimu. Kõige paremini teavad lapse muresid ema-isa ja peavad neid arvestama. Kõik tervisehäired laagris tavaliselt ägenevad, juba esimestel päevadel on laps pisarais ja meil kõigil kurb.

On terve laps laagrisse usaldatud, ei tohiks vanemad meid mõnikord ilmnevates kohanemiskustes segada. Usaldage meid rohkem! Aga järsku seisab laagrivärvavas järjekord. Juba esimestel päevadel. Kõige ärritavamalt mõjub see pisematele. Ka neile, kes peali vaatavad. Kui ongi vaja veel midagi üle anda, pole selleks vaja last värvavasse kutsuda või, veel hullem, ise majade juurde hiilida. Pole ka mõtet: liiga tihti helistada, aga tuleb kindlasti kirjutada. Kirjade jagamine on rõõm meilegi. Ja kui innukalt näidatakse koduste piltide, ka õdede-vennade joonistustil lgas vahetuses tuleb vanemate külastuspäev. Siis ootame küll